

SUUNNITELMA HYVÄSTÄ KOHTELUSTA
LASTENKOTI KOTIRAUHASSA 2023 - 2024

SISÄLLYS

1 HYVÄÄ KOHTELUA KOSKEVA SUUNNITELMA	3
2 TOIMENPITEET LASTEN IKÄTASOISEN ITSEMÄÄRÄÄMISOIKEUDEN VAHVISTAMISEKSI, TUKEMISEKSI JA YLLÄPITÄMISEKSI	4
2.1 Lapsen itsemääräämisoikeus ja mielipiteen kuuleminen	4
2.2 Omaisuuden suoja	6
3 HYVÄ HOITO, KASVATUS JA VALVONTA	7
3.1 Lapsen etu ja turvallisuus	7
3.2 Arki ja käytänteet Kotirauhassa	9
3.3 Yhteisiä sovittuja sopimuksia Kotirauhassa	11
4 RAJOITUKSET	12

1 HYVÄÄ KOHTELUA KOSKEVA SUUNNITELMA

Lastenkoti Kotirauhaan on laadittu lastensuojelulain 61 b §:n mukainen hyvää kohtelua koskeva suunnitelma alun perin vuonna 2020. Suunnitelmaa on päivitetty vuosittain. Viimeinen päivitys 5/2023 ja valmis suunnitelma on osa omavalvontasuunnitelmaa.

Kotirauhassa on pidetty erillinen suunnitelmaa koskeva lasten ja nuorten kokous ensimmäisen kerran vuonna 2020, jossa sisällysluettelossa mainitut asiat on käyty yhdessä lasten kanssa läpi. Suunnitelmaa päivitettiin lasten kanssa yhteisessä keskustelussa marraskuussa 2021. Uusin päivitys tehtiin lasten kanssa yksitellen keskustellen toukokuussa 2023. Tämän jälkeen suunnitelma on muokattu ja viimeistelty tässä olevaan muotoon. Valmis suunnitelma käydään läpi yksikköön sijoitettujen lapsien kanssa ja suunnitelma sijoitetaan kaikkien saataville Kotirauhaan. Suunnitelma tarkastetaan vuosittain ja kun Kotirauhaan saapuu uusi lapsi, suunnitelma käydään hänen kanssaan läpi.

Hyvää kohtelua koskeva suunnitelma lähetetään myös tiedoksi lapsen sijoituksesta vastaavalle kunnalle ja lasten asioista vastaaville sosiaalityöntekijöille.

Hyvää kohtelua koskevan suunnitelman tulee sisältää seuraavat tiedot:

1. Toimenpiteistä lasten ikätasoisesta itsemääräämisoikeuden vahvistamiseksi, tukemiseksi ja ylläpitämiseksi.
2. Menettelytavoista ja 4 a §:ssä tarkoitetusta hyvästä hoidosta, kasvatuksesta sekä lapsen ikään ja kehitystasoon nähden tarpeellisesta valvonnasta ja huolenpidosta, joiden avulla sijaishuolto toteutetaan ensisijaisesti ilman tässä laissa tarkoitettuja rajoituksia.

3. Siitä, miten rajoitusten käytön yhteydessä huolehditaan kaikkien yksikössä olevien lasten turvallisuudesta
4. Siitä, miten palvelujen tai hoidon toteuttamiseen osallistuvien henkilöiden ja muiden toimintayksikössä työskentelevien tai oleskelevien turvallisuudesta huolehditaan rajoitusten käytön yhteydessä ja muissa tilanteissa, joissa heihin saattaa kohdistua väkivallan uhkaa
5. Siitä, miten lastensuojelulaissa tarkoitetut rajoitukset toteutetaan ja missä tilanteissa niitä voidaan käyttää
6. Yleisistä toimintatavoista rajoitusten käytön jälkeen ja
7. Siitä, kuinka lapsille kerrotaan heidän oikeusturvakeinoistaan (muutoksenhaku, muistutus ja kantelu).

2 TOIMENPITEET LASTEN IKÄTASOISEN ITSEMÄÄRÄÄMISOIKEUDEN VAHVISTAMISEKSI, TUKEMISEKSI JA YLLÄPITÄMISEKSI

Itsemääräämisoikeus on ihmisen perusoikeus. Siihen sisältyy oikeus henkilökohtaiseen vapauteen, koskemattomuuteen ja turvallisuuteen. Sijaishuollossa tulee kunnioittaa ja tukea lapsen itsemääräämisoikeutta ja tukea lasta osallistumaan itseään koskevien asioiden suunnitteluun ja toteuttamiseen.

2.1 Lapsen itsemääräämisoikeus ja mielipiteen kuuleminen

Kotirauhassa on eri-ikäisiä lapsia ja nuoria ja heidät pyritään huomioimaan ikätasoisella tavalla. Jokaiselle lapselle laaditaan hoito- ja kasvatussuunnitelma, jonka pohjalta lapsen kanssa työskennellään. Lapsen arjesta laaditaan kuukausikooste sosiaalityöntekijälle kerran kuukaudessa. Kuukausikoosteeseen kootaan lapsen kuulumisia ja merkityksellisiä tapahtumia määrätyltä ajanjaksolta sekä nostetaan esille huolenaiheita ja onnistumisia. Lapsella on oikeus osallistua kuukausikoosteen laatimiseen sekä hoito- ja kasvatussuunnitelman laatimiseen oman ikätasoisesti.

Osalle lapsista ei ollut täysin selvää, että heillä on oikeus nähdä heitä koskevia kirjauksia ja oman ikätason mukaisesti osallistua esimerkiksi oman kuukausikoosteen laatimiseen tai he eivät olleet näitä aikaisemmin nähneet. Lapset kuitenkin kertovat, että mielipiteitä on heiltä kysytty ja esimerkiksi asiakassuunnitelmapalavereissa heitä kuullaan.

Lapsi tietää missä asioissa ja miten voi olla yhteydessä valvoviin viranomaisiin ja yhteystiedot ovat lasten saatavilla. Jokaisella lapsella on oikeus olla suoraan yhteydessä sosiaalityöntekijäänsä, joko puhelimitse, sähköpostitse tai tavata kasvokkain. Lapsella on oikeus osallistua omaan asiakassuunnitelmapalaveriinsa sekä muihin häntä koskeviin neuvotteluihin.

Jos lapsi kokee lastenkodin ilmapiirin tai oman kohtelunsa epäasialliseksi, hän voi ottaa asian puheeksi kaikkien ohjaajien kanssa. Lapsen ajatukset ja kokemukset otetaan vakavasti ja asiasta keskustellaan hänen kanssaan. Toimiin ryhdytään tarvittaessa ja Kotirauhan johtaja keskustelee asiasta sekä lapsen, että asianosaisen työntekijän kanssa. Asia käsitellään tarvittaessa myös lapsen omaisen kanssa ja mukaan asian selvittelyyn voidaan pyytää myös sosiaalityöntekijä. Asiasta ilmoitetaan aina lapsen huoltajalle ja sosiaalityöntekijälle.

Kotirauhassa omiin asioihin pystyy lasten mielessä enimmäkseen vaikuttamaan. Lasten mukaan Kotirauhassa saa valita esimerkiksi, miten pukeutuu, miten sisustaa huonettaan ja saa päättää omista raha-asioista ja harrastuksista mahdollisuuksien mukaan. Lapsilla oli tiedossa, miten he voivat olla yhteydessä omaan sosiaalityöntekijäänsä ja keskusteluissa kerrottiin myös, että Kotirauhassa on mukavaa, kun pystyy puhumaan aikuisille. Lasten mukaan aikuiset myös auttavat, että lapsi pystyy pitämään yhteyttä läheisiin.

Lapsille luodaan ympäristö, jossa on mahdollista antaa palautetta ja kertoa ajatuksiaan, mikäli toivoo muutosta johonkin asiaan tai käytäntöön. Työntekijöiden toivotaan myös kysyvän palautetta tarvittaessa. Nämä tiedot kirjataan Nappula-tietojärjestelmään tai tuodaan suullisesti henkilökunnan ja johtajan tietoon palavereissa. Kotirauhassa työntekijöillä on säännölliset oman puolen palaverit sekä

henkilöstöpalaverit. Lasten palautteet ja kehitysideat käsitellään yhdessä työryhmän kesken ja niiden perusteella voidaan kehittää Kotirauhan toimintaa ja käytänteitä. Lasten kanssa käydään tarvittaessa läpi Kotirauhan käytänteitä ja sääntöjä, heille perustellaan niiden olemassaolon tarkoitus ja tarvittaessa käytänteitä voidaan muuttaa. Lapsilta kerätään kirjallisesti palautetta kerran vuodessa sekä kuukausittaisissa Lasten palavereissa.

Lasten kanssa käytiin keskustelua itsemääräämisoikeudesta ja esille nousi se, että lapsille on tärkeää, että aikuiset kuuntelevat ja ottavat huomioon, jos heillä on ehdotuksia esimerkiksi yhteisiin käytäntöihin ja sääntöihin tai lapsen henkilökohtaisiin käytänteisiin. Tärkeää oli, että lapsia kuullaan, heidän ehdotuksiaan harkitaan ja erityisesti se, että tehdyistä päätöksistä kerrotaan heille ja ne perustellaan. Perustelut koettiin erityisen tärkeiksi.

2.2 Omaisuuden suoja

Kotirauhassa lapsille maksetaan viikoittain tai kuukausittain käyttörahaa seuraavasti:

LASTEN KUUKAUSIRAHAT

Lapset saavat kuukausirahansa joko käteisenä tai tilisiirtona kuun alussa ja lapsi saa päättää itse rahojensa käytöstä. Lapsen kanssa sovitaan, haluaako kuukausirahan jaettavaksi kerran viikossa maksettavaksi tai kerran kuukaudessa. Pienemmät lapset saavat viikoittain käyttöönsä tietyn summan käteistä rahaa, jonka he voivat omiin hankintoihinsa tai säästää. Lapsi saa käyttöönsä pankkikortin ja sen käyttöoikeuden heti, kun hänen ikänsä sen sallii ja lapsi sitä itse toivoo. Pankkitilille laitetaan päivittäinen nostoraja, joka turvaa lapsen rahavaroja väärinkäytöksiltä. Lapselle avataan myös säästötili, johon lapsen omasta toivomuksesta siirretään osa kuukausirahasta säästöön. Säästöön siirrettävä summa sovitaan yhdessä lapsen kanssa. Lapsi voi käyttää säästötilin rahaa tarvittaessa omiin suunniteltuihin hankintoihin. Lapsi kuittaa aina allekirjoituksellaan käteisten rahan kulun seurannan (panot ja otot). Vuonna 2025 siirrytään Nappulan käteinseurantalompakkojen käyttöönottoon. Lapsen rahankäytöstä ja hänelle

maksetuista rahoista pidetään kirjaa ja tiedot lähetetään vuosittain lapsen asioista vastaavalle sosiaalityöntekijälle.

Kotirauha kustantaa lasten puhelinliittymät sekä matkapuhelimet, hygieniatarvikkeet, koulu- ja opiskelutarvikkeet, sekä harrastukset ja harrastusvälineet. Lapselle ostetaan vaatteita hänen yksilöllisten tarpeidensa mukaan. Lapsella on mahdollisuus valita itse, millaiset vaatteet hän haluaa ostaa.

Lasten mahdollisista korvausvelvollisuuksista sovitaan etukäteen lapsen asiakassuunnitelmapalaverissa. Jokaisen lapsen kohdalla on sovittu yksilöllisesti siitä, millaisista korvaussummista sovitaan sosiaalityöntekijän kanssa ja mitkä korvaukset hoidetaan suoraan Kotirauhan ja korvausta vaativan tahon kesken. Jos lapsi joutuu korvaamaan tekemiään varkauksia, näpistyksiä, ilkivaltaa tms. informoidaan siitä aina lapsen huoltajia ja lapsen asioista vastaavaa sosiaalityöntekijää.

3 HYVÄ HOITO, KASVATUS JA VALVONTA

Hyvä hoito ja kasvatusta tarkoittaa lapsen arjesta ja perushoidosta huolehtimista. Kotirauhassa lapsilähtöisyys ja lapsen etu ja tarpeet otetaan huomioon hoidossa ja kasvatuksessa ja lapselle pyritään turvaamaan tasapainoinen kehitys hänen kasvuympäristössään.

3.1 Lapsen etu ja turvallisuus

Kotirauhassa pyritään luomaan kodinomaisen ympäristön lapsille, johon kuuluu myös läheisyyden antaminen lapsen sitä kaivatessa. Kaikessa toiminnassa kuitenkin toimitaan lapsen ehdoilla ja koskemattomuutta kunnioittaen. Kaikille lapsille turvataan henkinen ja ruumiillinen koskemattomuus. Kotirauhassa on yhteiset sopimukset ja säännöt, joilla pyritään helpottamaan arjen sujuvuutta ja ennakoitavuutta. Sääntöjen tulee olla perusteltuja ja niiden tulee edistää turvallisuutta ja sujuvaa arkea. Kotirauhan arvojen mukaan arjessa opetetaan lapsille tasa-arvoista ja kunnioittavaa suhtautumista lähimmäiseen. Kotirauhassa ei hyväksytä kiusaamista.

Lasten kanssa käydyissä keskusteluissa tuli ilmi, että kiusaamista on välillä esiintynyt, mutta aikuiset puuttuvat siihen. Kotirauhan toiminnan ja sääntöjen koettiin tuovan turvallisuutta, edistävän kiusaamattomuutta, mahdollistavan rauhan saamisen silloin, kun sitä haluaa ja koskemattomuus toteutuu Kotirauhassa.

Kotirauhassa sääntöjen ja käytänteiden tarkoituksena on ohjata lapsia ja nuoria ennakoivaan, sujuvaan ja turvalliseen arkeen. Lapsella on oikeus saada iänmukaista valvontaa ja huolenpitoa ja tämän toteutumisessa käytänteet ja säännöt ovat merkityksellisiä. Kotirauhassa on tavoitteena, että nuoret voivat olla itse vaikuttamassa käytänteisiin ja heidän antama palaute pyritään huomioimaan miettimällä kunkin käytänteen tarkoituksenmukaisuutta. Yleisten käytänteiden lisäksi Kotirauhassa nuorella voi tarpeen vaatiessa olla myös yksilöllisiä käytänteitä. Kaikki käytänteet ja säännöt on pyritty laatimaan siten, että ne ovat helposti perusteltavissa sekä lapsen ja nuoren ymmärrettävissä ja niissä otetaan huomioon lapsen ikä ja kehitystaso sekä lapsen etu.

Sääntöjen tarpeellisuus ymmärrettiin lasten kanssa keskustellessa, mutta lapset toivoivat, että säännöt ja käytänteet olisivat perusteltuja ja muutoksista tulisi kertoa lapsille niin, että kaikki tietävät ja ymmärtävät yhteiset säännöt. Keskusteluissa nousi esiin tunnetta siitä, että sääntöjä on liikaa ja, että ne ovat liian tiukkoja sekä jotkut säännöt ovat epätasa-arvoisia. Kuten esimerkiksi kahden samanikäisen lapsen henkilökohtaiset käytänteet ja seuraukset eivät ole aina samat. Pääasiassa sääntöihin ja käytänteisiin oltiin kuitenkin tyytyväisiä ja sääntöjen koettiin tuovan turvallisuutta.

Aikuiset ovat Kotirauhassa lapsia varten ja huolehtivat lapsen hoidosta ja kasvatuksesta yhdessä lapsen läheisten ja viranomaistahojen kanssa. Omahoitaja työskentely on tärkeässä osassa Kotirauhassa. Jokaisella lapsella on nimetty kaksi omahoitajaa. Omahoitajan tehtävä on olla lapselle turvallinen aikuinen ja luoda mahdollisuuksia korjaaviin ihmissuhteisiin. Omahoitajilla on pääasiallinen vastuu omahoidettavan lapsensa asioista, ja he työskentelevät lapsen eri yhteistyötahojen kuten perheen, koulun, harrastusten, hoitotahojen sekä eri viranomaisten kanssa.

3.2 Arki ja käytänteet Kotirauhassa

Kotirauhassa arkea rytmittää lasten ja nuorten koulu ja sen aikataulut.

Kotirauhassa aikuiset tukevat lasten ja nuorten koulunkäyntiä ja varmistavat, että lapsi saa tarpeeksi lepoa arkena, siten että nukkumaanmenoajat ovat sopivat ja lapsi ja nuori saa riittävästi unta. Nukkumamenonajoista voidaan tarvittaessa joustaa niin kutsutuilla pidennyksillä, jolloin lapsi tai nuori saa valvoa pidempään, mutta tämän on sovittava yhteen lukujärjestyksen kanssa. Lapset heräävät kouluaamuisin oman lukujärjestyksensä mukaisina aikoina niin, että ehtivät hoitaa aamutoimet hyvissä ajoin. Kotirauhassa aikuiset valvovat, että lapsi herää riittävän ajoissa kouluun ja herättävät heidät tarvittaessa. Viikonloppuisin ja loma-aikoina aikataulut ovat löyhemmät ja esimerkiksi nukkumaanmenoajat ja kotiintuloajat myöhäisemmät.

Kotirauhassa tuetaan lapsia koulunkäynnissä ja autetaan tarvittaessa kotitehtävissä. Lapsia tuetaan kouluasioiden hoidossa omatoimisuuteen ja vastuunottoon iän ja kehitystason mukaan. Aikuiset seuraavat lapsen koulunkäyntiä, sen sujuvuutta, läksyjä, kokeita sekä arvosanoja Wilma-järjestelmän kautta päivittäin sekä ovat sitä kautta yhteydessä lapsen opettajiin ja muuhun koulun henkilökuntaan. Opettajien kanssa ollaan tarvittaessa myös muulla tavoin yhteyksissä ja lapsen ja nuoren omaohjaajat osallistuvat tarvittaessa lapsen koulupalavereihin, kuten esimerkiksi arviointikeskusteluihin. Kotirauhassa on oma keittäjä, joka luo terveellisen ruokalistan ja valmistaa ruuat itse. Raameina ruokalistantekoon on, että ruoka on peruskotiruokaa ja ruokalistassa on riittävästi vaihtelevaisuutta ja se on terveellistä. Lasten on mahdollista syödä koulupäivän jälkeen välipalaa. Koulupäivinä keittäjä suunnittelee ruoat niin, että ne poikkeavat saman päivän kouluruoasta. Nuoret voivat osallistua ruoanlaittoon oman mielenkiintonsa mukaan ja erityisesti itsenäistymistä harjoittelevia nuoria kannustetaan mukaan ruoanvalmistukseen. Lapsilta on tullut toive, että he saisivat vaikuttaa ruokalistan sisältöön enemmän. Tähän ehdotuksena toiveruokaviikko tai muu vastaava toiveruokajärjestely.

Arkisin aamupala on klo 6.30-9 välillä, lounas tapahtuu kouluaikana, koulun jälkeen tarjolla on välipala, päivällinen on kello 16 ja iltapala tarjoillaan klo 18.30 -21. Oman puolen jääkaapilla saa nälän tullen käydä hakemassa muulloinkin välipalaa.

Viikonloppuisin lapset saavat nukkua pidempään ja aamupalaa on tarjolla klo 9 asti. Lounas syödään n. klo 12, välipalaa voi ottaa klo 13-15, päivällinen klo 16. Iltapala syödään klo 19-21 välisenä aikana.

Kotirauhassa kannustetaan lapsia löytämään itselleen mieluisa harrastus ja tuetaan harrastuksessa käyntiä. Aikuiset huolehtivat kuljetuksista harrastuksiin ja tarvittavien välineiden hankinnasta. Vapaa-ajalla aikuiset viettävät aikaa lasten kanssa, huomioiden kuitenkin lapsen oman tilan tarpeen. Lasten kanssa keskustellessa osa lapsista nosti esille, että he toivovat tasapuolisesti aikaa aikuisilta. Myös yhteistä tekemistä ja retkiä lasten kesken suunnitellaan lasten vapaa-ajalle.

Kotirauhassa lapsilla ja nuorilla on mahdollisuus pitää puhelimensa käytössä päivisin. Puhelimen käytöstä ja siihen käytetystä ajasta sovitaan yksilöllisesti asiakassuunnitelmapalaverissa sosiaalityöntekijän kanssa. Yöaikaan on sovittu kasvatuksellisesti, että mikäli puhelimen myöhäinen tai yöllinen käyttö häiritsee lapsen kasvua, kehitystä ja koulunkäyntiä, puhelimet säilytetään toimistossa, jotta lapsella ja käytävällä säilyy yörauha ja lapsi saa riittävästi unta.

Kotirauhassa aikuisten tehtävänä on tukea lasten yhteydenpitoa läheisiin. Lapsia kannustetaan tapaamaan ystäviään vapaa-ajalla ja ystävät sekä perheenjäsenet ovat tervetulleita Kotirauhaan. Vierailuista tulee kuitenkin sopia etukäteen. Lapsien tapaamisia perheenjäsenten ja muiden läheisten kanssa edesautetaan järjestämällä tarvittaessa kuljetuksia ja sopimalla lapsen loma-aikojen ja viikonloppujen vietosta yhdessä esimerkiksi lapsen vanhempien kanssa. Lapsen asiakassuunnitelmassa määritellään yhteydenpitoa läheisiin tarkemmin.

3.3 Yhteisiä sovittuja sopimuksia Kotirauhassa

Jotta meillä kaikilla olisi hyvä ja turvallinen olo:

Kunnioitamme toisten tarvetta omaan tilaan. Menen toisen lapsen huoneeseen vain kutsuttuna ja luvalla.

Kunnioitan toisen fyysistä tilaa. En satuta, lyö tai muutenkaan vahingoita toista.

Kunnioitan toisen mielipidettä. En kiusaa enkä hauku, vaikka olisin asioista eri mieltä.

En puutu toisen asioihin tai kommentoi ilkeästi.

Olen ystävällinen. En nimittele enkä hauku ketään ja kielenkäyttöni on asiallista.

Olen luotettava. En kerro toisten lasten asioita Kotirauhassa enkä sen ulkopuolella.

Kysyn toiselta aina luvan, jos otan hänestä kuvia tai videoita tai äänitän hänen puheitaan. En julkaise kuvia, videoita tai äänitteitä missään sosiaalisessa mediassa, vaikka saisin siihen luvan.

Kunnioitan toisen omaisuutta. En ota enkä lainaa sitä ilman lupaa. Korvaan toiselle omilla teoillani tai puheillani aiheuttamani tahallisen vahingon.

Korvaan pahat tekoni tekemällä toiselle jotain hyvää.

Sovin menoistani aikuisten kanssa etukäteen ja pidän kiinni sovituista aikatauluista. Ilmoitan aina aikuisille lähteissäni ja sisälle tuleessani.

Pidän kiinni peleille, sovellutuksille, ohjelmille ja elokuville asetetuista ikäsuosituksista.

En vietä aikaani kansliassa ilman aikuisen lupaa ja läsnäoloa.

Sitoudun Kotirauhassa päihteettömyyteen ja suojelen näin itseäni sekä toisten lasten turvallisuutta.

4 RAJOITUKSET

Rajoitustoimenpiteet ovat poikkeuksellisia toimenpiteitä, joilla puututaan lapsen perusoikeuksiin ja itsemääräämisoikeuteen. Rajoitustoimenpiteet eivät ole osa tavanomaista kasvatusta ja hoitoa eikä niitä voi käyttää rangaistuksena tai seuraamuksena. Kotirauhassa pyritään ennaltaehkäisevään työhön ja ennakoidaan sekä vältetään tilanteita, joissa rajoitustoimenpiteitä joudutaan käyttämään.

Rajoitustoimenpiteiden tulee olla aina perusteltuja ja lapsen edun mukaisia ja mahdollinen rajoitus harkitaan aina tilannekohtaisesti. Kun rajoitukselle ei ole enää lainmukaisia perusteita, tulee se lopettaa ja rajoitukset toteutetaan aina turvallisesti ja lasta kunnioittaen niin, että se ei aiheuta lapselle tarpeetonta haittaa.

Rajoitustoimenpiteitä voidaan käyttää Kotirauhassa kiireellisesti sijoitettuun, huostaanotettuun tai hallinto-oikeuden väliaikaismääräyksellä sijoitettuun lapseen. Rajoitustoimenpiteitä ei käytetä avohuollon tukitoimenpiteenä sijoitetuille lapsille eikä Kotirauhassa vieraileville henkilöille. Tärkeää on aina käydä rajoitustoimenpide perusteellisesti läpi lapsen kanssa ja varmistaa, että lapsi ymmärtää miksi rajoitukseen on päädytty. Lapsella pitää olla myös mahdollisuus keskustella ajatuksistaan ja tuntemuksistaan rajoitukseen liittyen aikuisen kanssa.

Liikkumisvapauden rajoittaminen

Liikkumisvapauden rajoittamista ei tehdä kevyesti ja siitä tehdään aina rajoitustoimenpidepäätös. Sitä ei käytetä rangaistuksena vaan seuraamuksena esim. toistuvista luvattomista menoista.

Lapsilla ja nuorilla on vapaus liikkua ikätasonsa ja kehityksensä mukaisesti tavanomaisia rajoja, kuten kotiintuloaikoja noudattaen. Mikäli nuori vakavasti vahingoittaa omaa kasvuaan tai kehitystään, voidaan tätä oikeutta liikkua rajoittaa. Päätöksessä pitää ilmetä, miten lapsen koulunkäynti mahdollistuu rajoituksen aikana. Laitoksesta käsin päätös voidaan tehdä enintään 7

vuorokaudeksi, tarvittaessa sosiaalityöntekijä voi jatkaa päätöstä tarvittaessa siten, että se on voimassa enintään 30 vuorokautta.

Aikuisen luottamuksen menetys tuntuu pahalta, vaikka se johtuu omasta ”hatkaamisesta” ja jatkuva aikuisen valvonta ärsyttää.

Aineiden ja esineiden haltuunotto

Kotirauhassa voidaan ottaa haltuun nuoren omaisuutta, mikäli omaisuus vakavasti vahingoittaa nuorta tai muita ihmisiä tai haittaa muuten turvallisen sijaishuollon toteutumista. Näitä tavaroita voivat olla mm. teräaseet, muut vaaralliset esineet tai aineet. Laitoksen haltuun otetuista tavaroista tehdään luettelo ja ne palautetaan omistajalle tai hänen huoltajalleen viimeistään silloin, kun sijoitus päättyy. Mikäli nuoren hallusta löydetään huumausaineita, otetaan yhteys poliisiin ja toimitaan heidän antamien ohjeiden mukaisesti. Nuorilta löydetty alkoholijuomat hävitetään. Työntekijät konsultoivat Päijät-Hämeen ennalta estävän poliisin ja Ankkuritiimin työntekijöitä matalalla kynnyksellä.

Henkilönkatsastus

Kotirauhassa on alkometri, johon nuorta voidaan pyytää puhaltamaan, mikäli aikuinen vahvasti epäilee nuoren olevan alkoholin vaikutuksen alainen.

Kotirauhassa on huumausaineen käytön epäilyn vuoksi käytössä sylkipikaseulat, jos seuloja tarvitsee ottaa, on paikalla aina kaksi henkilökuntaan kuuluvaa henkilöä.

Huumausaineseula voidaan myös tarvittaessa ottaa arkena Heinolan terveyskeskuksessa tai Päijät- Hämeen keskussairaalan Akuutissa virka-ajan ulkopuolella. Tällöin näytteen antamisen suorittaa ja valvoo terveydenhuollon ammattihenkilö. Henkilönkatsastukseen tulee olla aina yksilölliset perustelut.

Omaisuuksien, lähetysten ja tilojen tarkastaminen ja lähetysten luovuttamatta jättäminen

Lapselle tullutta lähetystä ei voida laitoksen toimesta hävittää. Mikäli lähetys suurella todennäköisyydellä sisältää esim. huumausaineita, lähetys voidaan toimittaa poliisille.

Lapsen käytössä olevat tilat tai hallussa oleva omaisuus saadaan tarkastaa, jos on perusteltua syytä epäillä, että lapsella on hallussaan

- päihtymistarkoitukseen käytettävää ainetta
- tällaisen aineen käyttöön erityisesti soveltuvia välineitä
- aineita tai esineitä, jotka on tarkoitettu lapsen itsensä tai toisen henkilön vahingoittamiseen
- aineita tai esineitä, jotka ominaisuuksiensa puolesta soveltuvat vaarantamaan lapsen omaa tai toisen henkilön henkeä, terveyttä tai turvallisuutta tai vahingoittamaan omaisuutta, jos on todennäköistä, että lapsi käyttää aineita tai esineitä näihin tarkoituksiin tai
- aineita tai esineitä, jotka todennäköisesti vakavasti haittaisivat lapsen oman tai toisten lasten sijaishuollon järjestämistä tai laitoksen yleistä järjestystä.

Jos on perusteltua syytä epäillä, että lapselle osoitettu kirje tai siihen rinnastettava muu luottamuksellinen viesti tai muu lähetys sisältää edellä mainittuja aineita tai esineitä, saadaan lähetyksen sisältö tarkastaa. Tarkastaminen on tehtävä kirjettä tai muuta luottamuksellista viestiä lukematta.

Yhteydenpidon rajoittaminen

Lapsen ja nuoren yhteydenpidosta ja kotilomista sovitaan aina lapsen asiakassuunnitelmassa. Jos yhteydenpitoa rajoitetaan, tulee tästä aina tehdä päätös. Pääsääntöisesti lapsella on oikeus rajoittamattomasti pitää yhteyttä läheisiinsä, mutta mikäli yhteydenpito vaarantaa lasta, voidaan päätöksellä rajoittaa tätä yhteydenpitoa. Kotirauhassa päätöksen yhteydenpidon rajoittamisesta tekee johtaja tai hänen delegeimansa työntekijä.

Myös sosiaalisen median käyttö ja yhteydenpito haitallisiin ystäviin voi olla syynä rajoittaa yhteydenpitoa. Tällöin voidaan päätöksellä rajata viestintälaitteiden käyttöä tiettyyn ajankohtaan. Lapselle kuitenkin turvataan muutoin mahdollisuus pitää yhteyttä hänelle läheisiin ihmisiin Kotirauhan puhelimilla.

Lapset kertoivat, että yhteydenpidon rajoittaminen saa olon tuntumaan entistä pahemmalta. Keskustellessa he kuitenkin ymmärsivät rajoituksen olevan heidän itsensä parhaaksi.

Kiinnipittäminen

Lapsen rauhoittamiseksi ohjaajat voivat ottaa lapsen/nuoren kiinnipitoon, jos hän on vaaraksi itselleen tai muille aggressiivisen käytöksen vuoksi taikka tuhoaa aggressiivisesti esineitä tai irtaimistoa. Kotirauhassa jokainen ohjaaja käy MAPA-koulutuksen, jotta kiinnipidot tapahtuvat mahdollisimman turvallisesti kaikille osallisille. Lapsen tai nuoren kiinnipittäminen on aina hoidollinen ja se tulee toteuttaa turvallisesti, eikä siitä saa aiheutua lapselle tarpeetonta kipua tai nöyryytystä. Kiinnipittäminen on lapselle usein pelottava tilanne ja heti kun tilanne on ohitse, se käydään läpi lapsen kanssa keskustellen. Keskustelussa on hyvä tuoda esiin vaihtoehtoiset toimintatavat, miten kiinnipittämiseltä voidaan välttyä seuraavalla kerralla. Kiinnipittäminen on aina viimesijainen keino ja siitä tehdään aina kirjallinen päätös.

Keskusteluissa kuvattiin kiinnipitoa tilanteena, johon joutuu, jos ei muuten rauhoitu ja vaan satuttaa itseään tai muita. Kiinnipidossa ei satu, mutta se tuntuu inhottavalta. Lapsen mukaan kiinnipito on turvallista, mutta siinä tulee hiki.

Miten huolehditaan työntekijöiden, lasten sekä muiden paikallaolijoiden turvallisuudesta rajoitusten käytön yhteydessä

Henkilökunta perehdytetään rajoitustoimenpiteiden käyttöön perehdytys suunnitelman mukaisesti ja rajoitusten käytännön toimintatapoja käydään läpi tiimi- ja henkilöstöpalavereissa tarvittaessa. Kotirauhan johtaja ja

vastaava ohjaaja myös tarvittaessa ohjeistavat henkilökuntaa rajoitustoimintaan päivittäisillä raporteilla.

Kotirauhassa on henkilökunta koulutettu MAPA-perusteet koulutuksella. Koulutusta päivitetään kahden vuoden välein. MAPA (Management of Actual or Potential Aggression) - Haasteellisen käytöksen ennaltaehkäisy ja hallinta on koulutus, jossa opitaan tunnistamaan työpaikkaväkivallan mahdollisuus ja opitaan vastaamaan siihen hoidollisesti. MAPA-koulutuksessa painopiste on vuorovaikutuksellisten ja ennakoivien menetelmien käyttö aggressiivisen asiakkaan kohtaamisessa.

Kotirauhassa on otettu käyttöön jokaisen lapsen ja nuoren kanssa yhdessä laadittava turvallisuussuunnitelma. Omahoitajat täyttävät ne yhdessä lasten ja nuorten kanssa.

Miten toimitaan rajoitusten käytön jälkeen

Rajoitustoimenpiteet kirjataan aina Nappula-tietojärjestelmään. Sieltä löytyy myös tiedoksianto-osio ja muutoksenhakuohjeistus. Rajoitustoimenpiteen jälkeen kirjattavia asioita ovat: kuvaus rajoitustoimenpiteestä, rajoituksen peruste ja kesto sekä rajoituksesta päättäneen, sen toteuttaneen sekä läsnäolleen henkilön nimi. Lisäksi kirjataan rajoituksen mahdollinen vaikuttaminen hoito- ja kasvatussuunnitelmaan, se miten lasta on kuultu ennen rajoitustoimenpiteen päättämistä tai toteuttamista sekä lapsen oma mielipide. Lapselle selvitetään aina rajoitustoimenpiteen syy ja asiasta käydään lapsen kanssa kasvatuskeskustelu. Rajoitustoimenpiteet käydään aina läpi kaikkien paikalla olleiden lasten kanssa ja tilanne selvitetään asianosaisten kanssa. Jokainen rajoitustoimenpide ilmoitetaan lapsen asioista vastaavalle sosiaalityöntekijälle ja lapsen vanhemmille joko kirjeitse tai puhelimitse. Lapselle kerrotaan hänen oikeuksistaan ja mahdollisuudesta tehdä rajoitustoimenpiteestä muutoksenhaku, muistutus tai kantelu.

Lapsille on kerrottu, että heillä on oikeus olla yhteydessä sosiaali- ja potilasasiavastaavaan, joka neuvoo sosiaalihuollon asiakkaita heidän oikeuksistaan. Yhteystiedot on sijoitettu Kotirauhassa kaikkien lasten saataville yleisiin tiloihin.

Yhteystietoja:**Sosiaali- ja potilasasiavastaavat Päijät-Hämeen hyvinvointialueen**

sosiaali- ja potilasvastaavat tavoitat puhelimitse numerosta 03 - 819 25 04

Puhelinpalveluajat: ma ja ti klo 9 - 12, ke klo 9 - 15 ja torstaina klo 9 - 12

Sosiaali- ja potilasasiavastaavat tavoitat myös sähköpostilla:

asiavastaavat@pajatha.fi

Tapaamisajat on aina sovittava ennakkoon puhelimitse tai sähköpostilla.

Palvelut ovat maksuttomia.

Sosiaali- ja potilasasiavastaavat Etelä-Savon hyvinvointialueen

sosiaali- ja potilasvastaavan Heli Korhosen tavoitat puhelimitse numerosta 044 351 2818

Puhelinpalveluajat. arkisin klo 9 - 14

Käyntiosoite:

Keskussairaalantie 6, Savonlinna

Postiosoite:

Savonlinnan keskussairaala, PL 111 57101 Savonlinna

Sosiaali- ja potilasasiavastaavat tavoitat myös sähköpostilla:

sosiaali.potilasasiavastaava@etelasavoha.fi

Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen sosiaali- ja potilasasiavastaavat:

Clarissa Kinnunen ja Satu Laaksonen

Sosiaali- ja potilasasiavastaavan puhelinnumero: 09 4191 0230

Puhelinajat maanantaisin ja tiistaisin klo 12-15, keskiviikkoisin ja torstaisin klo 9-11 • (perjantaisin tai pyhien aattona ei puhelinaikaa)

Yhteydenotot sähköpostitse: sosiaalijapotilasasiavastaava@vakehyva.fi

Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueella sosiaali- ja potilasasiavastaavat:

Jenni Henttonen (vastaava) ja Terhi Willberg.

p. [029 151 5838](tel:0291515838) sähköposti: sosiaali.potilasasiavastaava@luvn.fi

Neuvontaa puhelimitse ma 10-12, ti, ke, to klo 9-11

(ei perjantaisin eikä pyhien aattona).

Itä-Uusimaa sosiaali- ja potilasasiavastaava:

Anette Karlsson

[Puhelinaika ma ja to klo 9-13](#)

[040 514 2535](tel:0405142535)

anette.karlsson@itauusimaa.fi